

1013 Hinc licitum est. Primo, Superioris & personas de Monasterio benemeritas hospitari, & eorum adventus honorare, dummodo id discretè fiat: v. n. 1001. Secundo. Aliiquid donare ad captandam benevolentiam personæ, à qua Monasterium sperat bona obtinere, aut ejus favore difficultia exigere, v. num. 999. Tertiò, ratione gratitudinis in beneficiorum acceptorum memoriam, quia gratitudo est alterius sui honesti laboris. Et si hoc non sufficiat, possit extra Monasterium ad tempus degere, ad illis subveniendum. Vide tom. 2. n. 267. & n. 271.

1014 Imò gratitudo, & remuneratio exponit, ut plus reddatur, quam sit acceptum. Donatus q. 8. Imò Diana p. 1. tr. 6. ref. 16. tenet donationem posse excedere in quarta parte valorem meritorum, & beneficiorum.

1015 Hinc ultra justum salarium possunt Religiosi, & respectivè Moniales, aliquid donare Advocatis, Procuratoribus, Medicis, Confessariis, Ministris, &c. tunc enim gratificatur, seu remuneratur affectus, patientia, assistentia, charitas, felix exitus litis, &c. haec namque solo nomine dicuntur donationes; revera tamen sunt satisfactions, & naturæ debita. Nec cedunt in præjudicium Monasterii, sed in ejus utilitatem, & decorum; nam benefactores fovent ad magis in posterum benefaciendum.

1016 Pariter possunt aliquid donare Moniales Ordinario loci ob assistentiam in susceptione habitus, Professione, &c. Diana p. 1. tr. 6. ref. 24.

1017 Denique aliquid dare possunt Religiosi nautis, &c. ne ab illis male tractentur.

RATIONE ELEEMOSYNÆ

1018 Possunt Religiosi de suorum Superiorum expressa, aut tacita, seu rationabiliter præsumpta licentia, licet, & absque lafione paupertatis, aliquid dare pauperibus, & indigentibus, maximè si sint parentes, & consanguinei. quod possunt facere, dando id, quod eis superest de concessis ad usum, aliquid subtrahendo de vietu. Donatus q. 9. cum Riccio, Bonac. & Diana.

1019 Eleemosyna enim est actus excellenter virtutis, Charitatis scilicet, aut Pietatis, si fiat erga consanguineos pauperes. Unde non est prohibita in Bulla Clem. VIII. sed expresse in prohibitione exceptuata, his verbis, nisi re ipsa pro divino cultu, & veris Christi pauperum indigentias, & servato in hac charitatis ordine, & habita necessitatibus ratione de consilio,

& consensu Superiorum sublevandis, aut alias in rebus licitis, &c.

1020 Hinc Mendo in Epit. cit. numer. 11. cum Portellio, & Diana docet, quod si Religiosus parentes summè indigentes habeat, possit de Superioris licentia illis succurrere per ea, quæ suo labore, aut industria acquisierit, puta per eleemosynam suæ prædicationis, aut alterius sui honesti laboris. Et si hoc non sufficiat, possit extra Monasterium ad tempus degere, ad illis subveniendum. Vide tom. 2. n. 267. & n. 271.

1021 Et Donatus tom. 3. tral. 15. q. 36. docet cum multis Monialem licentia Abbatissæ, sibi ad usus concessos, licet posse redditus religiosæ, & discretè dare propinquis indigentibus, & maximè nobilibus, si causa via, & rationabilis adsit, qualis est, si sint pauperes. Idem docet Verricelli tom. 1. tral. 3. qu. 29. num. 1. & 10.

Dicitur discretè, videlicet moderate; ad eorum indigentiam sublevandam, & ut honestè vivant, minimè ad eos ditandos. Ratio autem est: quia donare propinquis egenitibus est opus honestum, neque paupertati oppositum.

Imò Faber cum Navar. & aliis apud Mastriū disp. 14. num. 45. docet, licet Religioso benemerito, ut aliqua elargiatur cognatis pauperibus, ad conservationem sui status. Idque probat ex eo, quod refert Nav. Com. 2. de Regul. num. 25. Quod Dominicani S. Stephani Salmantica solent Magistris ejusdem Ordinis Cathedras magnorum stipendiotorum ibi Regentibus permettere, ut ex illis, cognatis pauperibus, subveniant. In quantum natura non patitur, ut Religiosus benemeritus permittat suos propinquos in gravi necessitate, maximè ad extremum proxima constitui, aut sic constitutos sine rubore cernat.

Idem confirmat Mendo in Epit. cit. n. 5. dicens: Potest Prelatus, cui à majori Superiori non est restricta potestas, concedere licentiam ad quamvis quantitatam moderatam insumentam, maximè si Religiosus eam habeat ex stipendio Cathedra, aut simili. Moderata autem est, dum non accedit ad aliqua millaria aureorum.

Tanta tamen quantitas non est practicanda, nec permittenda. Nec id, quod tenet, & probat Verricelli tr. 8. q. 52. quod Monialis possit suo Confessario munera de licentia Abbatissæ frequenter dare, quæ in anno ad valorem triginta aureorum accedant; quia hoc est latam aperire viam ad immoderata peculia, & redditus retinenda; nam si tantam summam potest soli Confessario dare, in Monasterio centum Monialium possent tria aureorum millia illi donari.

nari. Imò singulæ Moniales (aliis dispositionibus, & usibus ex quampluribus titulis computatis) possent valde notabile peculium sibi licetum reddere. Quod obstat fini Bullæ Clement. VIII. & Urb. VIII. de num. 991. Debent igitur hujusmodi donationes esse discretae, ut non excedant lineam honesti, & hoc pacto permittendæ; tunc namque habet locum motivum credentiale Verricelli cit. q. 51. n. 3. quod Religiosi scientes posse hos redditus propinquis donare, tunc abstinent à luxu, ceterisque superfluis, quæ paupertatem destruant.

1022 Potiori jure Religiosus potest de Superioris licentia suam elargiri pitantiam, & solum non potest Superiore invito: quia Religiosus est solum usuariorum. Per hoc autem differunt Dominus, Usufructuarius, & Usuarius, quod Dominus potest de ipsa re quoad substantiam disponere ad omnes usus, destruendo, vendendo, donando, &c. Usufructuarius potest de fructibus ipsius rei ad omnes usus disponere, tam in sui, quam aliorum utilitatem, integra remanente substantia rei. Usuarius vero solum disponere potest de fructibus in propriam tantum, minimè in alterius utilitatem, unde vulgo dicitur habere usum asinari: sunt usuariorum volucres coeli, hujusmodi sunt Religiosi ratione voti paupertatis, adeoque nil disponere possunt ad aliorum usum & utilitatem, sine licentia expressa, aut tacita sui Superioris, de qua infra. Unde D. Benedictus erat solitus dicere: Monachus habens obulum, non valeat obulum (suppletu) sine licentia.

1023 Denique de hujusmodi eleemosynis discretis loquens noster Emm. Rodr. in summa p. 2. c. 33. n. 5. ait: Nec ego velle, quod Prelati, ac Procuratores, & alii regulares privati in hoc essent scrupulosi; quia ubi est charitas, & amor Dei, non est, quod adsit scrupulus.

1024 Et ritè, quia à discretis eleemosynis, & operibus misericordiæ, non eximuntur Regulares, qui ad ea alios erudiant, quoniam Christus Matth. 15. die Judicii erga cunctos haud alterius plus meminerit, quam operum misericordiæ, sive ad vitam: Venite benedicti, &c. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare, &c. sive ad interitum: Discedite à me maledicti, &c. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c.

CAUSA MORTIS

1025 Non potest Religiosus, aut Monialis, aliquid elargiri; quia hoc sapit testari, quod est illis prohibitum, & contra votum paupertatis.

1026 Monialis vero, quæ fructus reddituum

ad suum usum concessorum, aut alio modo perceptorum apud se, aut apud depositariam se habere reperit, & vult ex illis Missas pro anima sua dicendas, & aliquid titulo gratitudinis, remunerationis, &c. alicui moniali post mortem elargiri, suum desiderium Superiorissæ exponat, eamque pro executione roget, ita ut liberum sit Superiorissæ de illis disponere. Superiorissam tamen enixè moneo, ut fideliter lux Religiosæ justa & honesta desideria adimpleat, ut sic Moniales alacrius in Monasteriis degant, hilarius perpetuam patiantur clausuram, & fervidius Deo inserviant. Eo maximè, quia aliter se habendo, gravissima sequerentur mala, in gravissimum, nedum voti paupertatis, verum totius disciplinæ regularis dispendium: v. num. 1043.

BULLA NON DISPOSIT DE NONDUM ACQUISITIS,

1027 Sed de jam acquisitis: quia loquitur de bonis, seu fructibus Monasterii, cujusmodi non sunt acquisibilia, sed acquisita, ut in num. 891.

1028 Hinc Religiosus de sui Superioris licentia potest pro consanguineo, aut amico picturam magni valoris (etiam ex sumptibus Monasterii, modicis tamen) aut alia opera gratis efficeri, eique donare. Diana cum Valero p. 1. tr. 16. ref. 6. & p. 7. tr. 11. ref. 17. Quia Monasterium non habuitus in opus illud, nam nondum erat: nec in pretium, quia non est acquisitum, imò est remissum, priusquam debeatur.

1029 Pariter potest gratis celebrare aliquot Missas ad intentionem sui amici, quem scit pro eius stipendum accipere. Non potest tamen sine lafione paupertatis dare stipendia à se acquisita pro Missis sibi intra annum à suo Superiori concessis. Diana p. 1. tral. 16. ref. 9.

1030 Religiosus, qui non acceptat donum aliquod, sed rogit, ut illud det consanguineo, aut amico, non peccat contra paupertatem, nec contra Bullam. Diana cit. ref. 8. cum multis contra Sorbo. Quia non acceptavit, sed solum se habet ut intercessor; adeoque non Religiosus, sed amicus donat, licet precibus aut amore Religiosi, nec ille de bonis Religiosi, seu Monasterii, sed de suis donat. Si vero acceptavit, non potest facere, quod nomine suo donetur alteri; qui jam Monasterio acquisivit, juxta illud: Quidquid Monachus acquirit, Monasterio acquirit.

1031 Sousa apud Dianam cit. ref. 10. tenet non peccare Religiosum, si absque Superioris licentia dispenset pecuniam ab amico aut consanguineo sibi traditam, ut pro sui libito, qui-

quibus vult, dispenset, dominio tamen apud ipsum amicum reservato; quia ejus solum est dispensator, non dominus; unde non donat nomine proprio.

1032 Hæc autem opinio, loquendo de usu absoluto pecuniae, esto sit speculativè probabilis: practicè tamen est nimis laxa, Diana cit. ac proindè non practicanda; quia talis Religiosus posset eam pecuniam ad omnes sui usus, imò & aliis etiam extra causas virtutis clargiri: quod est contra perfectionem paupertatis Religiosæ.

1033 Loquendo autem de usu determinato ad actus virtutis, putè si pecunia esset Religioso tradita dispensanda in eleemosynas, in cultum diuinum, &c. optima est sententia Diana cit. Pelliz. de Monial. c. 4. n. 55.

PAUPERTAS RELIGIOSA

1034 **E**x D. Bonav. Est virtus temporalium abdicativa bonorum, qua quis nil proprium gerens, sustentatur de non suo. Dicitur temporalium bonorum, hoc est pretio estimabilium, ut detur intelligi, quod per votum paupertatis Religiosus non renunciat jus ad famam, nec honores, & gradus meritis debitos; quia honores sunt præmia virtutum.

1035 Unde Religiosus ex vi voti paupertatis excludit à se tres actus: videlicet omnium temporalium rerum dominium, usum fructum, & usum juris, seu usum juridicum, quo scilicet quis habet jus utendi re, qua est sub dominio alterius, vel ejus usum alteri concedendi; & solum pro se retinet usum facti, uti in n. 1022.

1036 Potest autem Religiosus absque paupertatis lassione res tenere, de illis disponere, eisque uti, dependenter tamen à voluntate sui Superioris, eo modo, quo dictum est supra de lassitate, & dicetur modò; sic namque non erit proprietarius; quia dominium est facultas disponendi de re, liberè, & independenter: Religiosus verò disponendo de rebus dependenter à voluntate Superioris, seu de ejus licentia, expressa, aut tacita, semper erit usuarius, & nullum jus exercabit.

L I C E N T I A M

1037 **A**d debitum usum paupertatis requiri tam in recipiendo, retinendo, donando, &c. concedere possunt Superiores immediati, videlicet Superioriores locales, Priors, & Rectores, &c. quia ipsi sunt dispensatores, & administratores bonorum Monasterii. Nisi in aliquo limitentur à Superioribus majoribus. Item Provinciales, quia sunt verè Superiori Prælati. Pro Monialibus, Ordinariis, vel Abbatissa.

1038 Non est necesse, ut detur toties, quo-

ties casus occurrit, sed sufficit absolute sine limitatione; quia cum sit semper revocabilis, semper salvatur, quod Religiosus det, & disponit ex nutu Superioris. Et sic ab uno Superiori data, durat etiam sub alio Superiori, nisi ab ipso successore expressè, vel tacite fuerit revocata, Donatus tom. 3. tr. 15. qu. 17. & 18. quia gratia non expirat mortuo, vel amoto ab officio concedente.

1039 Sufficit, quod sit tacita, & rationabiliter presumpta, etiam si expressa postulari posset, & ob pudorem, aut aliam justam causam omittatur; quia ex iure, Taciti, & expressi eadem est virtus. Ita Donatus cit. quest. 14. & apud ipsum S. Anton. Rodr. cum D. Thoma 2. q. 3. art. 8. ad 1. qui ait: Tunc non potest facere eleemosynam sine licentia Abbatis, vel expressè habita, vel probabiliter presumpta, nisi forte in articulo extrema necessitatis.

1040 Licentia tacita, & presumpta est illa, quæ non petitur expressè, sed si peteretur, concederetur: quod relinquitur judicio prudentis, circumstantiis consideratis personarum, causarum petitionis, & usus rei, qui petitur.

1041 Universaliter Religiosus peccat contra paupertatem graviter, vel leviter, juxta gravitatem, vel levitatem materiæ, recipiendo, retinendo, donando, si Superior sit invitatus quoad substantiam recipiendi, retinendi, dandi, &c. Minimè, si sit invitatus solum quoad modum.

1042 Non sufficit licentia tacita, si in aliqua Religione valde reformata adsit præceptum, ut licentia expressè petatur, & obtineatur.

1043 In talitamen Religione, Superior cum suis Religiosis gerere se debet ut pater, non ut dominus, & ita paterna charitate curare, ut eos sibi bene affectos conservet, sicut habeat promptiores rigori disciplina regularis, & suis præceptis; quod (experientia magistra) mirabiliter obtinet, si in hujusmodi licentiis concedendis se ostendat blandum, ac liberalis, minimè tenacem, & asperum. Sicque etiam tollitur nimia facilitas recurrendi ad licentias presumptas, in quibus ob propriam amoris passionem potest aliqua imperfectio contingere. Quod maximè attendendum est pro Monialibus, sub eo principio: *Aliquid est indulgendum sexui: v. n. 1026. 1080.*

1044 His de causis Superior Religiosorum petitionem, & licentia concessionem, non injustum, sed rationabilem, utilem, imò necessariam censere debet, nisi ei positivè constet oppositum.

1045 Monialis ad aliquod officium, seu exer-

De I. Præcepto Decalogi. Cap. IV.

exercitum destinata, puta Sacristæ, Cellaria, &c. ad quod requiruntur expensæ, quæ non satis à Monasterio subministrantur; per hoc ipsum, quod ad tale officium deputatur, implicitam habet licentiam recipiendi à propinquis, quidquid est opus, & convenient ad ejus executionem. Superior autem (si proficuè potest) debet nimiam moderari ostentationem.

1046 In Religionibus, ubi est recepta, & viget consuetudo aliqua recipiendi, retinendi, expendendi, donandi, &c. fine expressa Superioris licentia, excusatur Religiosus à peccato proprietatis ratione licentia tacita, Mastrius disp. 14. q. 1. num. 44. Pelliz. de Monialib. cap. 4. num. 71. & com.

At hæc licentia tacita non habet locum in distractionibus rerum Monasterii, in quibus Monasterium grave pateretur damnum; ut si calicem è sacrifìcia, notabilem pecuniam immediate, & directè Monasterio datam distrahas, Donat. tom. 3. tral. 15. quest. 14. quia hæc sunt furta; & Prælatus omnino invitus presumitur.

Secus est dieendum de rebus propriæ industria, aut proprio labore à Religioso acquisitis, ut de eleemosyna propria prædicationis, lectio, &c. Hinc posse Abbatissam Monialibus, & Superiorum Religiosis licentiam concedere eas convertendi in proprios usus, docet Diana p. 1. tr. 6. ref. 22.

1047 Contra paupertatis votum peccat Religiosus res occultans, ne à Superiori repellantur, animo non parato ad eas tradendas, si petantur. Secus verò, si occultentur solum ob vitandam confusione, aut verecundiam, animus tamen sit paratus ad eas tradendas, si petantur, Mendo in epit. verb. *Paupertatis votum*. Qui addit:

Quod licentiam habens à majori Prælato, possit eas occultare minori, quia sufficit ea dependentia, ne sit proprietarius.

Habens licentiam ad insumendam pecuniam in re determinata, aut ad donandum eam uni, nequit donare alteri, nec in alia re insumere, nisi tacitam licentiam rationabiliter presumat.

Accipiens aliquid non sibi, sed communitat, & ei tradens, non indiget licentia, quia presumitur.

Accipiens à communitate ea, quæ sibi

essent præstanda, non violat paupertatem;

nam in acceptatione absque proprietate,

perinde se habet et tenere, ac usui communis

deputare. Quinimò, si à Superiori injustè

negentur necessaria ex bonis communibus,

potest quis ea accipere; nam Superior abu-

titur sua potestate; & ea bona devolvuntur ad subditos.

Eamdem docet Peliz. de Monialib. cap. 4. à num. 37. ad 39.

1048 Religiosus, qui habet licentiam dandi, & accipendi, potest emere, & vendere, quia in ea comprehenditur licentia acquirendi, & transferendi dominium. Dummodo talis emptio, & venditio non sit negotiatio, quia hæc est prohibita Clericis. Qui autem habet solam licentiam dandi, aut solam accipendi non potest emere, & vendere; quia in emptione, & venditione datur acquisitio, & translatio domini.

1049 Habens licentiam dandi, potest unex Monasterio dare, etiam si ille non petat licentiam accipendi, quia licentia dandi in uno connotat pro suo correlative licentiam accipendi in alio, nisi ille excludatur.

Qui autem habet licentiam dandi, peccat contra charitatem, non contra paupertatem, si donet alteri Religioso, qui accipiendo peccat, Mendo cit. num. 5. Pelliz. de Monial. cap. 4. num. 60.

PLURA DE PAUPERATE RESOLVUNTUR.

1050 Religiosus, qui à suis devotis pecuniam accipit, & ex ea, Prælato in scito, necessarios libros emit, non peccat contra paupertatem, si eos non occultet, sed in cella palam teneat. Diatta part. 1. tral. 6. ref. 26. cuiusratio est, quia quidquid hoc pacto Religiosus possidet, Prælatorum suorum voluntati, ac potestati subjicitur.

1051 Dans mutuò rem suo usui concessam alteri ejusdem Monasterii sive licentia, non peccat graviter contra paupertatem. Dans autem externo, potest peccare graviter, quia tunc Superior est magis invitatus, cum transferatur dominium extra Monasterium: sed in major quantitas ad mortale requiritur, quam si donaret; quia immutatio res est iterum ad Monasterium redditura, maximè si brevi tempore sit redditura; non sic in donatione. Idem respectivè est dicendum in permutationibus, ubi quidem etiam longè major quantitas requiritur; nam in permutationibus, etiam cum exteris, Monasterium amittit unum, sed acquirit aliud: peccat autem, si res Monasterii, quæ permittatur, sit utilior Monasterio. Omnia vide dicta de alienatione à num. 953.

1052 Religiosus recusans rem sibi donatam, si non habeat justam causam recusandi, peccat contra charitatem, minimè contra paupertatem, aut justitiam, Mendo cit. num. 3. Non contra justitiam, quia Monasterium ante acce-